

سربازی و نهادسازی

چگونه سیاست‌گذاری خدمت سربازی
منجر به نهادسازی در ایران گردید

مؤلف:

علی ایمانی

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

بهار ۱۳۹۹

سرشناسه	: ایمانی، علی، ۱۳۵۰-
عنوان و نام پدیدآور	: سربازی و نهادهاسازی : چگونه سیاست‌گذاری خدمت سربازی منجر به نهادهاسازی در ایران گردید/مؤلف علی ایمانی ؛ ویراستار لیلا سجادی‌منش.
مشخصات نشر	: تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشکده فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۳۱۳ص: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۷۸-۰۵۴-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
عنوان دیگر	: چگونه سیاست‌گذاری خدمت سربازی منجر به نهادهاسازی در ایران گردید.
موضوع	: نظام وظیفه -- ایران
موضوع	: Draft-- Iran
موضوع	: نهادهاسازی -- ایران
موضوع	: Institution building -- Iran
شناسه ورود	: ایران: ارتش: دانشکده فرماندهی و ستاد: انتشارات دافوس
شناسه افزوده	: Staff College. Dafoos Publisher & Iran. Army. Common.
رده بندی کنگره	: ۳۴۵UB
رده بندی دیویی	: ۳۵۵/۲۲۰۹۵۵

عنوان: سربازی و نهادهاسازی : چگونه سیاست‌گذاری خدمت سربازی منجر به نهادهاسازی در ایران گردید)

مؤلف: علی ایمانی

ویراستار: ولی‌الله وحدانی‌نیا

ناظر چاپ: حمید همت

طرح روی جلد: علیرضا قانع

صفحه‌آرایی: محمد رودباری

ناشر: انتشارات دافوس

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۳۲۳

تاریخ نشر: بهار ۱۳۹۹

چاپ اول

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مدیریت انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۶۰،۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۷۰۴۸۶، ۰۲۱-۶۶۴۱۴۱۹۱

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلفان / مترجمان می‌باشد.

کلیه حقوق اثر برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

فهرست مطالب

۱۵	مقدمه
۱۹	بخش یکم: مفاهیم، مبانی و روش سیاست پژوهی خدمت سربازی
۲۱	فصل یکم: تعریف مفاهیم
۲۲	مقدمه
۲۳	تعریف مفاهیم
۳۱	فصل دوم: در رتبندی مسئله سربازی در ایران
۳۲	مقدمه
۳۲	جامعه ایران و مسئله سربازی
۳۸	اهمیت و ضرورت انجام پژوهش
۴۳	فصل سوم: در باب روش سیاست پژوهی خدمت سربازی در ایران
۴۴	مقدمه
۴۵	روششناسی پژوهش
۵۸	دستاورد این سیاست پژوهی
۵۹	-یادگیری مهارت های فنی
۶۳	بخش دوم: سربازی و نهادهاسازی در ایران
۶۵	فصل چهارم: سیاست سربازی و نهادهاسازی در ایران
۶۶	مقدمه
۶۷	نهادهای فرهنگی اجتماعی مرتبط با سیاست گذاری خدمت سربازی
۷۰	تحول نهادی خدمت سربازی در بستر تاریخی
۷۷	نهادهای مخالف خدمت سربازی در ایران
۸۲	نهادهای نوین متأثر از خدمت سربازی
۹۰	سیاست های آموزشی خدمت سربازی در ارتش

سیاست‌های سبک زندگی خدمت سربازی در ارتش.....	۹۲
سیاست‌های نیروی انسانی سربازی در ارتش.....	۹۹
آسیب‌شناسی نهادهای اجتماعی مرتبط با خدمت سربازی در ایران.....	۱۰۲
فصل پنجم: مروری بر سیاست‌های خدمت سربازی در جوامع مختلف.....	۱۱۱
مقدمه.....	۱۱۲
سیاست‌گذاری خدمت سربازی سایر جوامع بر اساس پژوهش‌های انجام‌یافته.....	۱۱۵
سیاست‌گذاری خدمت سربازی سایر جوامع.....	۱۲۴
فصل ششم: مدل‌های سیاست سربازی.....	۱۳۹
مقدمه.....	۱۴۰
مدل سیاست سربازی، وظایف.....	۱۴۰
مدل سیاست سربازی «ختیاری» (نگوی سربازی داوطلبی).....	۱۴۸
مدل سیاست سربازی حرفه‌ای.....	۱۵۲
مدل سیاست سربازی ترکیبی.....	۱۵۷
بخش سوم: تبیین و استخراج مدل سیاست‌گذاری خدمت سربازی در ایران.....	۱۵۹
فصل هفتم: ارکان سیاست سربازی در ایران.....	۱۶۱
مقدمه.....	۱۶۲
وضعیت فرهنگی اجتماعی مرتبط با خدمت سربازی در ایران.....	۱۶۳
تغییرات جمعیتی مرتبط با سیاست‌گذاری خدمت سربازی در ایران.....	۱۷۱
وضعیت اقتصادی مرتبط با سیاست‌گذاری خدمت سربازی در ایران.....	۱۸۷
وضعیت اقتصادی دولت و سیاست‌گذاری خدمت سربازی.....	۱۸۸
وضعیت اقتصادی جامعه و سیاست‌گذاری خدمت سربازی.....	۱۹۵
تحولات فناوری و تجهیزات جنگی و سیاست‌گذاری خدمت سربازی در ایران.....	۲۰۰
تحولات ساختار سازمانی در ارتش.....	۲۲۶

۲۴۴	وضعیت ژئوپلیتیکی و اقلیمی ایران و سیاست‌گذاری خدمت سربازی
۲۵۷	فصل هشتم: ارائه مدل سیاست‌گذاری خدمت سربازی در ایران
۲۵۸	تعریف مدل
۲۵۹	مدل تحلیلی پژوهش
۲۶۰	مدل کل‌نگری عقلایی
۲۷۰	مدل مطالب سیاست‌گذاری خدمت سربازی در ایران
۲۷۹	فصل نهم: ارائه بسته سیاست‌های اجرایی خدمت سربازی در ایران
۲۸۰	مقدمه
۲۸۴	سیاست‌های اجرایی خدمت سربازی در ایران
۲۸۴	سیاست‌های پیشنهادی متناسب با بعد فرهنگی خدمت سربازی
۲۸۶	سیاست‌های پیشنهادی متناسب با بعد جمعیتی خدمت سربازی
۲۸۶	سیاست‌های پیشنهادی متناسب با بعد اقتصادی خدمت سربازی
۲۸۷	سیاست‌های پیشنهادی متناسب با بعد فن‌آوری و تجهیزات جنگی خدمت سربازی
۲۸۹	سیاست‌های پیشنهادی خدمت سربازی متناسب با بعد ژئوپلیتیکی ایران
۲۹۸	پایان سخن
۳۰۱	منابع
۳۰۲	فهرست منابع

مقدمه

سیاست‌گذاری علم عمل دولت است، بنابراین در سیاست‌گذاری اجتماعی با توجه به مسئله‌ای که در اولویت سیاست‌گذاری قرار می‌گیرد، هم فرمول و نظریه‌ای برای حل مسئله طراحی می‌گردد و هم مراحل اجرای سیاست و هم ارزیابی سیاست اجتماعی اعمال شده تبیین می‌گردد. در این پژوهش سیاست‌گذاری خدمت‌سربازی به عنوان یک سیاست‌گذاری اجتماعی مسئله پژوهشی محقق است.

موضوع این کتاب کاوشی در سیاست‌گذاری خدمت‌سربازی در ایران است که به‌عنوان سیاستی چند منظوره در جهت توجه محقق قرار گرفته است. این سیاست، در عین حالی که سیاستی دفاعی-امنیتی است، سیاستی اجتماعی، سیاستی فرهنگی و حتی سیاستی اقتصادی است. به عبارتی، دیدگاه این موضوع اصلی این سیاست دفاع و امنیت به نظر می‌رسد، بواسطه آموزش نظامی شهروندان جهت تأمین نیروی انسانی مورد نیاز نیروهای مسلح و آمادگی رزمی تا حداقل سطح جنگ باشد، که انتظار می‌رود هر شهروند بتواند به‌عنوان نیروی احتیاط در شرایط جنگ و بحران عمل کند. درنگاه عمیق‌تر، دوره خدمت وظیفه عمومی (سربازی)، ابعاد و اهداف پیچیده اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی هم دارد مثلاً، نوعی دوره تعلیمی و تربیتی برای «تربیت شهروندی» است که در اینجا انتظار می‌رود فرد در سنی که از نظر قانونی به تکلیف رسیده است وارد دوره خدمت‌سربازی به‌عنوان فرآیند جامعه‌پذیری شود و با درونی‌سازی مفاهیم زندگی اجتماعی مدرن همچون قانون‌پذیری و اطاعت‌پذیری از قانون، عملاً برای زندگی شهروندی در جامعه مهیا گردد.

از آنجا که نهادهای رسمی مانند ارتش و نهادهای غیررسمی اجتماعی و فرهنگی مانند بازار در کنش اندر کنش با سیاست‌های خدمت‌سربازی هستند، بنابراین عنوان سربازی و نهادسازی برای پژوهش انتخاب شده است. نهادسازی در ایران از اهمیت برخوردار است و ادبیات نهادسازی طی یک دهه اخیر به سختی در کانون‌های دانشگاهی مورد توجه قرار گرفته است.

سیاست‌گذاری در حوزه خدمت‌سربازی هم به بعد سیاست‌گذاری اجتماعی مرتبط است و هم مرتبط با سیاست‌گذاری‌های دفاعی کشور است، بنابراین ابعاد جامعه، فرهنگ،

امنیت و اقتصاد را می‌توان در پیوند با هم در این سیاست‌گذاری مهم معطوف به قشر جوان کشور ملاحظه نمود. به این ترتیب سیاست خدمت سربازی به تغییرات جمعیتی جامعه و اشتغال جوانان نیز مرتبط است. همچنین ژئوپلیتیک ایران، سازماندهی نیروی انسانی ارتش و ساختار سازمانی آن و همچنین تخصصی شدن و تغییر الگوی جنگها نیز در آینده بر سیاست‌گذاری خدمت سربازی موثر است. به این ترتیب امنیت ملی، سازمان نیروهای مسلح و چگونگی تامین نیروی انسانی ارتش و تک تک خانواده‌های ایرانی متاثر از سیاست‌گذاری خدمت سربازی می‌باشند. ترسیم و ارائه مدلی از یک سیاست کلی، جامعه را فراهم‌کننده برای خدمت سربازی و طیفی از سیاست‌گذاریهای خرد در سطح سازمان‌های سربازپذیر، همچنین جامعه تامین‌کننده سرباز برای ارتش از اهداف این کتاب می‌باشد.

در هر حال، سیاست‌گذاری لم دولت در عمل است. در سیاست‌گذاری با توجه به مسئله ای که در اولویت دست‌انگار قرار می‌گیرد، فرمول و نظریه‌ای برای حل مسئله طراحی می‌گردد، تصمیم اتخاذ می‌گردد و به اجرا سیاست و همچنین ارزیابی سیاست پیگیری می‌گردد.

از آنجا که نهادهای رسمی مانند ارتش به سطره سیاست خدمت سربازی با مردم و جامعه مدنی و نهادهای غیررسمی اجتماعی و فرهنگی مانند بازار در کنش و تعاملند و حتی ظرفیت این سیاست به‌عنوان یکی از سنگ‌بنای نهاسازی در تئوری‌های توسازی، بخصوص بعد از جنگ جهانی اول مورد توجه بوده است. عنوان این کتاب نیز، سربازی و نهاسازی در نظر گرفته شده تا گویای عمق مبانی و ابهام و پیچیدگی نظری این سیاست به ظاهر معمولی باشد.

این کتاب مشتمل بر سه بخش و نه فصل است که:

در بخش اول، در قالب سه فصل به ترتیب به تعاریف مفاهیم و مسأله‌شناسی و روش سیاست‌پژوهی خدمت سربازی در ایران پرداخته می‌شود.

در بخش دوم، در قالب چهار فصل به ترتیب به مدل‌های خدمت سربازی، پیوند سیاست سربازی با تئوری نهادی، مرور تجارب سیاست سربازی در جوامع مختلف و سیاست سربازی در ایران پرداخته می‌شود.